

ПРЕДАВАЊЕ ПРОФЕСОРА Р. Х. ГРЕВСОНА ИЗ ЛОНДОНА: COMMON LAW У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ. — Познати професор међународног приватног права и декан King's College-a у Лондону др. R. H. Graveson одржао је 26 маја 1962 предавање на Правном факултету у Београду „*Common law* у савременом свету“.

Полазећи од тезе да између *common law*-а и правних система који воде своје порекло од римског права (отуда енглески израз *civil law countries*) постоје, поред разлика, и сличности, проф. Гревсон је цело своје интересно предавање посветио сличностима, сматрајући да су оне значајније од разлика.

Да би илустровао корисности *common law*-а као правног система, предавач је навео случај Индије која је одбацила многе ствари које јој је донела Енглеска али је задржала *common law*.

Common law има тројако значење: то је 1) систем правних правила, која служе да задовоље потребе заједнице; 2) то је начин мишљења који се формира а) индуктивним путем, полазећи од појединачног да би се дошло до општег (из масе истих или сличних случајева долази се до правних принципа); б) да би се дошло до ових принципа потребно је дати образложење (*reasoning*), што доприноси убедљивијој снази пресуђеног случаја и даје утисак једног логичног процеса који због тога има велики ауторитет. На основу овога извлачи се и трећа особина *common law*-а, по којој овај систем има одређено и важно место у јавном праву координирајући однос између законодавне и судске власти. Ово својство је веома значајно.

Са таквим својим особинама *common law* изванредно може да се користи у земљама са федералним уређењем. Једино тако може се и објаснити чињеница да Устав САД донет у XVIII веку може да задовољи потребе модерног америчког друштва. Слична ситуација је у Аустралији и Канади.

Систем *common law*-а се примењује у многим земљама које иначе имају писано право као основу свог правног система. Шкотска је најбољи пример у којој се писано право примењује путем прецедената. У Британској Гвијани, на пример, основу правног система чини шпанско право, у Квебеку постоји француско, на Цејлону и у неким државама Јужне Африке холандско. У поменутих земљама *common law* и писано право не само да се не искључују него се изванредно допуњују. Начин резолуовања приликом решавања случајева у суду, извлачење принципа, давање образложења, итд. — све се врши на исти начин на који то врши судија у земљама где је систем *common law*-а искључив правни систем. Овакав систем помаже да се извесни принципи садржани у законима и кодексима измене, уколико би пракса изражена кроз образложене случајеве указивала да су решења законодавца у кодексу превазиђена.

Кина, Јапан, као и Турска, пошле су погрешним путем кад су хтеле да модернизују свој правни систем вештачки пресађујући извесна решења садржана у страним кодексима. Много логичније би било и више би одговарало да су пошле системом *common law*-а јер би на тај начин дошле до изражаја специфичности развоја одређене земље.

Доктрина прецедената значи да мишљење судије нема дејство само за одређени случај него ствара правило. Да би се то постигло случајеви се објављују да би се са њима упознала јавност. Објављена пресуда са

пуним чињеничним стањем и мишљењем суда врши одређени утицај на јавно мњење и то не само у земљама *common law*-а, него и у земљама у којима иначе постоји строга кодификација (Француска, на пример).

Common law није апстрактан систем правила већ је то право које је природно произашло из потреба и живота народа. Према томе, није наметнуто одозго него је стварано *ad hoc*, онда кад се за то указала потреба. Разумност, праведност, поштовање супротних мишљења су особине *common law*-а које говоре о вредностима тог система, који данас постоји у многим земљама, па често чак и тамо где се прецедентима и *common law*-у не даје оно место које им припада.

После предавања проф. Гревсон је одговорио на неколико питања која су му била постављена.

Јелена Вилус

ИНСТИТУТ ЗА МЕЂУНАРОДНО И УПОРЕДНО ПРАВО У ФИРЕНЦИ. — У оквиру свог плодног рада на проучавању аграрног права, Институт је организовао циклус предавања у периоду од 30 марта до 15 маја 1962. Слушаоци курса, поред већег броја италијанских правника, били су и правници из других земаља: Француске, Западне Немачке, Југославије, Холандије, Аустрије, Шпаније и Венецуеле. Стипендије и средства за одржавање овога курса Институт је добио од Италијанског министарства за спољне послове.

Циљ курса је проучавање правних односа у пољопривреди уопште и посебно у пољопривреди европских земаља. Предавачи су били познати професори са више европских универзитета. Тако су поред осталих узели учешћа: проф. Р. Монако (Monaco) са Универзитета у Риму, о темама Међународна садања у области пољопривреде у регионалним и светским размерама, и „Приближавање“ законских одредаба у области пољопривреде у оквиру Заједничког тржишта; проф. Б. Благојевић, ректор Београдског универзитета, о теми Односи својине и коришћења у југословенској пољопривреди; проф. К. Крешел (Kroeschell) са Универзитета у Гетингену — Земљишно право у савременом друштву; проф. П. Ворен (Vorin) са Универзитета у Нансију — О основним елементима аграрног права; проф. Ј. Веган (Wegan) са Универзитета у Грацу — Значај земљишних књига за пољопривреду и пољопривредни кредит; проф. Ј. М. Полак (Polak) са Високе пољопривредне школе у Вагенингену (Холандија) — Студије аграрног права у Холандији; др. Х. Штајгер (Steiger) из Европске економске заједнице — О изградњи кадрова за правно регулисање односа и пословања у пољопривреди; проф. С. Пуљати (Pugliatti) са Универзитета у Месини — Јавни и приватни интерес у пољопривреди; проф. Мишел де Жуглар (Michel de Jouglart) са Правног факултета у Паризу — Метаморфоза француског аграрног права; проф. Д. Р. Денман (Denman) са универзитета у Кембриџу — Социјални карактер земљишне својине у Енглеској; проф. Г. Астути (Astuti) са Универзитета у Риму — Проблеми земљишне својине и пољопривредних уговора посматрани историјски. Поред тога председник Института Г. Бола (Bolla) и генерални секретар К. Фрасолдати (Frassoldati), одржали су више предавања и дискусионих састанака о разним питањима из италијанског аграрног права. У току предавања, као и дискусионих састанака, изнета су искуства и резултати постигнути у проучавању правних односа у пољопривреди, особености конкретног правног регулисања и развој аграрног права у појединим европским земљама. Исто тако уложен је напор да се питање правних односа у пољопривреди — својинских и уговорних, посматра и са ширег, међународног гледишта, проучи упоредноправно и испитају могућности за „приближавање“ аграрних права разних земаља. Предавања су била превеђена на италијански језик и умножавана. Извесни недостатак у овом

раду је што су текстови предавања добијани непосредно пред сам почетак предавања, па слушаоци нису имали времена да се припреме за дискусију. У просторијама и библиотеци Института постојали су повољни услови за рад и проучавање литературе из области аграрног права, којом библиотека Института обилује.

На крају курса организован је завршни колоквијум ради оцене рада курса и доношење закључака о резултатима који су постигнути, како у раду курса, тако и у проучавању одређених питања за која су се поједини слушаоци поред предавања посебно интересовали. По једнодушној оцени и слушалаца и руководиоца Института, овај курс је у потпуности успео и постигао добре резултате, па би и даља наша сарадња са Институтом за аграрно право у Фиренци могла бити корисна и пожељна.

Радомир Буровић

ОДБРАНЕ ДИСЕРТАЦИЈА НА ПРАВНОМ ФАКУЛТЕТУ У БЕОГРАДУ. — Гавра Перaziћ, мајор ЈНА, одбранио је 3 јануара т. г. своју докторску дисертацију „Међународна забрана употребе у рату средстава за масовно уништавање“.

Карло Ковач, наставник Економско-комерцијалне школе у Новом Саду, одбранио је 5 јануара т. г. своју докторску дисертацију „Виша сила у уговорном праву“.

Љубинка Богетић, наставник Више школе за друштвено-политичке науке, одбранила је 7 априла т. г. своју докторску дисертацију „О колективној земљишној својини у Црној Гори у XIX веку и почетком XX века“.

Љубинка Радовановић, стручни сарадник Института за упоредно право у Београду, одбранила је 13 априла т. г. своју докторску дисертацију „Односи Србије и Русије од 1875 до Берлинског конгреса“.

Марко Младеновић, асистент Правног факултета у Београду, одбранио је 16 маја т. г. своју докторску дисертацију „Развод брака“.

Радован Павићевић, асистент Правног факултета у Београду, одбранио је 19 јуна т. г. своју докторску дисертацију „Схватања о држави П. Ј. Прудона“.

ПРИМЉЕНЕ КЊИГЕ

H. Bosly, substitut de l'auditeur général, et Ch. Goossens, professeur à la Faculté de Droit de Liège: RÉPERTOIRE BIBLIOGRAPHIQUE DU DROIT BELGE, continué sous la direction des auteurs et avec la collaboration de J. P. Lauwers et L. Demblon. — SUPPLÉMENT 1956—1960, par J. M. Parisis, U. Destrée, Ph. Foret. Liège, 1962, Faculté de Droit, XXXVIII + 322 pp.

Pierre Juvigny: CONTRE LES DISCRIMINATIONS — POUR L'ÉGALITÉ DEVANT L'ÉDUCATION. Paris, 1962, UNESCO, 79 pp.

TRASCENDENCIA REVOLUCIONARIA DEL CABILDO ABIERTO DEL 22 DE MAYO, por Beatriz Bosch (Tirada aparte de „Revista de Ciencias Jurídicas y Sociales“, Nos. 101—102, 1960.) Santa Fe, 1960, Universidad Nacional del Litoral — Facultad de Ciencias Jurídicas y Sociales, 26 pp.

EL REGIMEN INTERNACIONAL DE LOS CREDITOS. EL REGIMEN INTERNACIONAL DE LOS BIENES, por Quintin Alfonsin. Homenaje a su memoria. Santa Fe, 1961, Universidad Nacional del Litoral — Facultad de Ciencias Jurídicas y Sociales, 53 pp.